

“A Man Came Upon Him...”: Mystery Men in *Sefer Bereshit*

1. Genesis 45.8

ח ועתה, לא-אתם שלחתיכם אתי הנה, כי, הצלהים; וישמיני לאב לפרעה, ולאדון לכל-ביתו, ומשל, בכל-ארץ מצרים.
8 So now it was not you that sent me hither, but God; and He hath made me a father to Pharaoh, and lord of all his house, and ruler over all the land of Egypt.

2. Genesis 50.20

כ ואתם, השבתם עלי רעה; אלהים, השבה לטבה, למען עשה פיום הזה, להקית עם-רב.
20 And as for you, ye meant evil against me; but God meant it for good, to bring to pass, as it is this day, to save much people alive.

3. Genesis 37:1-20

א וישב יעקב בארץ מגורי אביו--בארץ כנען א

1 And Jacob dwelt in the land of his father's sojournings, in the land of Canaan.

ב אלה תלדות יעקב בן-שבע-עשרה שנה הנה רעה את-ב
אחיו בצאן וזוא נער את-בני בלחה ואת-בני זלפה נשי אביו;
ובא יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם

2 These are the generations of Jacob. Joseph, being seventeen years old, was feeding the flock with his brethren, being still a lad even with the sons of Bilhah, and with the sons of Zilpah, his father's wives; and Joseph brought evil report of them unto their father.

ג וישאל אהב את-יוסף מכל-בניו--כי-בן-זקנים הוא לו; ועשה ג
לו כתנת פסים

3 Now Israel loved Joseph more than all his children, because he was the son of his old age; and he made him a coat of many colours.

ד ויראו אחיו כי-אתו אהב אביהם מכל-אחיו--וישנאו אתו; ד
ולא יכלו דברו לשלם

4 And when his brethren saw that their father loved him more than all his brethren, they hated him, and could not speak peaceably unto him.

ה ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו; ויוספו עוד שנאו אתו ה

5 And Joseph dreamed a dream, and he told it to his brethren; and they hated him yet the more.

ו ויאמר אליהם: שמעו-נא החלום חזה אשר חלמתי ו

6 And he said unto them: 'Hear, I pray you, this dream which I have dreamed:

ז והנה אנהנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי ז
וגם-נצבה; והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווני לאלמתי

7 for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf.'

ח ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו--משול תמשל בנו; ח
ויוספו עוד שנאו אתו על-דבריו

8 And his brethren said to him: 'Shalt thou indeed reign over us? or shalt thou indeed have dominion over us?' And they hated him yet the more for his dreams, and for his words.

ט ויאמר הנה חלמתי; ויחלם עוד חלום אחר ויוספו אתו לאחיו ט
חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי

9 And he dreamed yet another dream, and told it to his brethren, and said: 'Behold, I have dreamed yet a dream: and, behold, the sun and the moon and eleven stars bowed

וַיְסַפֵּר אֶל-אָבִיו וְאֶל-אֶחָיו וַיִּגְעַר-בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה תְּחַלּוֹם י
הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ: הֲבֹא נְבוֹאֲאֵנִי וְאֶמְדֹּד וְאֶחָיִד
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְדָאֲרָצָה.

וַיִּקְנְאוּ-בּוֹ אֶחָיו; וְאָבִיו שָׁמַר אֶת-הַדָּבָר יֵא

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לְרֹעוֹת אֶת-צֹאן אֲבִיהֶם בְּשֶׂכֶם יב

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף הֲלוֹא אֶחָיִד לְעֵינִים בְּשֶׂכֶם--לָקַח יג
וְאֲשַׁלְּחֶנּוּ אֵלַיְהֶם; וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִנִי

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ-נָא רְאֵה אֶת-שְׂלֹמֹס אֶחָיִד וְאֶת-שְׂלֹמֹס הַצֹּאן יד
וְהִשְׁבֵּנִי דָבָר; וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעַמְקַת הַבְּרוֹן וַיָּבֵא שְׂכֶמָה

וַיִּמְצְאוּ אִישׁ וְהֵנַח תֵּלְעָה בַּשָּׂדֶה; וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה- טו
תְּבַקֵּשׁ.

וַיֹּאמֶר אֶת-אֲחֵי אֲנֹכִי מְבַקֵּשׁ; הֲגִידְהָ-נָּא לִי אֵיפֹה הֵם לְעֵינֵי טז

וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה--כִּי שָׁמַעְתִּי אֲמָרִים נִלְכְּחָה דִּתְּנִינָה; וַיֵּלֶךְ יז
וַיֹּסֵף אַחֵר אֶחָיו וַיִּמְצְאוּם בְּדוֹחַן.

וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרֶחֶק; וַיִּבְטְּרוּ וַיִּקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְּנֵבְלוּ אֹתוֹ יח
לְהַמְיִתוֹ.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֶחָיו: הֲנֵנּוּ בַעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה--כֵּן יט

וַעֲתָה לָכוּ וְנַהַרְגֶנּוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֲמֵד הַבְּרוֹת וְאֶמְרֶנּוּ חֲזָה רָעָה כ
אֲכַלְתֶּהוּ; וְנִרְאָהמָה-יִהְיֶה חֲלָמְתֵינוּ

4. Midrash

מדרש תנחומא (ורשא) פרישת וישב סימן ב

וימצאוהו איש אין איש האמור כאן אלא גבריאל שנאמר והאיש גבריאל

"And a certain man found him" This is not a man referred to here, but rather it is Gavriel as it says "and the man Gavriel..."

5. Genesis 18:1-15

וַיָּבֵא אֱלֹהֵי יְחִזְקֵאל בְּאֵלֵי מִמְרָא; וְהוּא יָשָׁב פְּתַח-הָאֵהָל בְּחַם ה
הַיּוֹם.

down to me.'

10 And he told it to his father, and to his brethren; and his father rebuked him, and said unto him: 'What is this dream that thou hast dreamed? Shall I and thy mother and thy brethren indeed come to bow down to thee to the earth?'

11 And his brethren envied him; but his father kept the saying in mind.

12 And his brethren went to feed their father's flock in Shechem.

13 And Israel said unto Joseph: 'Do not thy brethren feed the flock in Shechem? come, and I will send thee unto them.' And he said to him: 'Here am I.'

14 And he said to him: 'Go now, see whether it is well with thy brethren, and well with the flock; and bring me back word.' So he sent him out of the vale of Hebron, and he came to Shechem.

15 And a certain man found him, and, behold, he was wandering in the field. And the man asked him, saying: 'What seekest thou?'

16 And he said: 'I seek my brethren. Tell me, I pray thee, where they are feeding the flock.'

17 And the man said: 'They are departed hence; for I heard them say: Let us go to Dothan.' And Joseph went after his brethren, and found them in Dothan.

18 And they saw him afar off, and before he came near unto them, they conspired against him to slay him.

19 And they said one to another: 'Behold, this dreamer cometh.

20 Come now therefore, and let us slay him, and cast him into one of the pits, and we will say: An evil beast hath devoured him; and we shall see what will become of his dreams.'

- ב וישא עיניו ונרא והנה שלשה אנשים נצבים עליו; ונרא ונרץ ב לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה.
- ג ויאמר: אדני אם-נא מצאתי חן בעיניך--אל-נא תעבר מעל ג עבדך.
- ד גזרו-נא מעט-מים ורחצו רגליכם; והשענו תחת העץ ד
- ה ואקחה פת-לקח וסעדו לבכם אחר תעברו--כי-על-כן עברתם ה על-עבדך; ויאמרו כן תעשה פאשר דברת
- ו וימהר אברהם האהלה אל-שרה; ויאמר מקרי שלש סאים ו קמח סלת--לושי ועשי עגות
- ז ואל-תבקור רץ אברהם; ויקח כן-בקר רך וטוב ויתן אל-הנער ז וימהר לעשות אתו
- ח ויקח תמאת וחלב וכו-תבקור אשר עשה ויתן לפניהם; והוא- ח עמד עליהם תחת העץ ויאכלו
- ט ויאמרו אליו אינה שרה אשתך; ויאמר הנה באהל ט
- י ויאמר טוב אשוב אליך כעת תהי והנה-בולגרה אשתך; ושרה י שמעת פתח האהל והוא אחריו
- יא ואברהם ושרה זקנים באים בימים; תדל להיות לשרה ארח יא פנשים
- יב ותצחק שרה בקרבך לאמר: אחרי בלתי היתה-לי עדנה ואדני יב זקן
- יג ויאמר ה' אל-אברהם: למה זה צחקת שרה לאמר האף אמנם יג אלד--ואני זקנת
- יד הופלא מיהוה דבר; למועד אשוב אליך כעת תהי--ולשרה בן יד
- טו ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי נראה; ויאמר לא כי צחקת טו
- 2 and he lifted up his eyes and looked, and, lo, three men stood over against him; and when he saw them, he ran to meet them from the tent door, and bowed down to the earth,
- 3 and said: 'My lord, if now I have found favour in thy sight, pass not away, I pray thee, from thy servant.
- 4 Let now a little water be fetched, and wash your feet, and recline yourselves under the tree.
- 5 And I will fetch a morsel of bread, and stay ye your heart; after that ye shall pass on; forasmuch as ye are come to your servant.' And they said: 'So do, as thou hast said.'
- 6 And Abraham hastened into the tent unto Sarah, and said: 'Make ready quickly three measures of fine meal, knead it, and make cakes.'
- 7 And Abraham ran unto the herd, and fetched a calf tender and good, and gave it unto the servant; and he hastened to dress it.
- 8 And he took curd, and milk, and the calf which he had dressed, and set it before them; and he stood by them under the tree, and they did eat.
- 9 And they said unto him: 'Where is Sarah thy wife?' And he said: 'Behold, in the tent.'
- 10 And He said: 'I will certainly return unto thee when the season cometh round; and, lo, Sarah thy wife shall have a son.' And Sarah heard in the tent door, which was behind him.--
- 11 Now Abraham and Sarah were old, and well stricken in age; it had ceased to be with Sarah after the manner of women.--
- 12 And Sarah laughed within herself, saying: 'After I am waxed old shall I have pleasure, my lord being old also?'
- 13 And the LORD said unto Abraham: 'Wherefore did Sarah laugh, saying: Shall I of a surety bear a child, who am old?'
- 14 Is anything too hard for the LORD. At the set time I will return unto thee, when the season cometh round, and Sarah shall have a son.'
- 15 Then Sarah denied, saying: 'I laughed not'; for she was afraid. And He said: 'Nay; but thou didst laugh.'

6.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פו עמוד ב

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם... מאן נינהו שלשה אנשים - מיכאל וגבריאל ורפאל.

"And he lifted up his eyes and looked, and lo, three men stood by him, and when he saw them, he ran to meet them" Who were the three men? — Michael, Gabriel, and Raphael.

7. Genesis 32:23-33

- 23 And he rose up that night, and took his two wives, and his two handmaids, and his eleven children, and passed over the ford of the Jabbok.
- כג וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח אֶת-שְׁתֵּי נְשָׁיו וְאֶת-שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת-אֶחָד עֶשְׂרֵן יְלָדָיו; וַיַּעְבֵּר אֶת מַעְבַּר יַבְבֹּק.
- 24 And he took them, and sent them over the stream, and sent over that which he had.
- כד וַיִּקְחֵם וַיַּעְבֵּרֵם אֶת-הַנָּחַל; וַיַּעְבֵּר אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ.
- 25 And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day.
- כה וַיִּנְתַּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ; וַיִּצְבֹּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁמֶר.
- 26 And when he saw that he prevailed not against him, he touched the hollow of his thigh; and the hollow of Jacob's thigh was strained, as he wrestled with him.
- כו וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף-יָרְכוֹ; וַתִּקַּע כַּף-יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהִצְבֹּקוֹ עִמּוֹ.
- 27 And he said: 'Let me go, for the day breaketh.' And he said: 'I will not let thee go, except thou bless me.'
- כז וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עֹלָה הַשָּׁמֶר; וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם-בֵּרַכְתָּנִי.
- 28 And he said unto him: 'What is thy name?' And he said: 'Jacob.'
- כח וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִה-שְׁמֶךָ; וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב.
- 29 And he said: 'Thy name shall be called no more Jacob, but Israel; for thou hast striven with God and with men, and hast prevailed.'
- כט וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יִקְרָא עוֹד שְׁמֶךָ--כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל: כִּי-שָׁרִיתָ עִם-אֱלֹהִים וְעִם-אֲנָשִׁים וַתִּיכַל.
- 30 And Jacob asked him, and said: 'Tell me, I pray thee, thy name.' And he said: 'Wherefore is it that thou dost ask after my name?' And he blessed him there.
- ל וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי; וַיְבָרֵךְ אֹתוֹ שָׁם.
- 31 And Jacob called the name of the place Peniel: 'for I have seen God face to face, and my life is preserved.'
- לא וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיֵאל: כִּי-רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל-פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי.
- 32 And the sun rose upon him as he passed over Peniel, and he limped upon his thigh.
- לב וַיִּזְרַח-לוֹ הַשָּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת-פְּנִיֵאל; וַתּוּא צִלַע עַל-יָרְכוֹ.
- 33 Therefore the children of Israel eat not the sinew of the thigh-vein which is upon the hollow of the thigh, unto this day; because he touched the hollow of Jacob's thigh, even in the sinew of the thigh-vein.
- לג עַל-כֵּן לֹא-יֹאכְלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-גִּיד הַנֶּשֶׂה הַאֲשֶׁר עַל-כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: כִּי נָגַע בְּכַף-יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה.

8.

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וישלח סימן ח
ויאבק איש עמו זה סמאל שרו של עשו שבקש להרגו

"... and there wrestled a man with him" This is Samael, the ministering angel of Esau who wanted to kill him.

9. Midrash

Surely Hebron was in the mountain?...(But the reference is not to the physical Hebron), but to the mysterious advice imparted to that righteous man who was buried in Hebron, in fulfillment of what was said to Abraham at the covenant between the pieces: "Thy seed shall be a stranger."